
KGOELETSO · SIYAZENZELA

Dithesisi tse 11 mo Kgoeletsong ya Batho Pele Convention

A National Disputation by Mbuyiseni Ndlozi

Setswana

01 / 11

GO WA GA KGOLAGANO LE GO TSOGA GA BARUTI BA BASHA

Molawana wa "Batho Pele" (People First), fa kgolagano e e boitshepo ya Molaotheo wa rona e setse e sule. Baruti ba basha ba Lefatshe ba batlhankedi ba puso le batho ba maemo ba dipolotiki ba baya dikgatlhego tsa bone tsa bogagapa kwa pele, ba utswetsa puso e ba neng ba ikanne gore ba tla e direla. Seno se direga fa ba ntse ba ikaegile ka setso se se tshosang sa go se otlhaiwe. Seno ga se go palelwa fela ga batho ba le bangwe, mme ke mokgwa wa puso o o senyang o o tshwarang madi a setšhaba jaaka e kete ke a motho ka namana. Nako ya go dira boikuelo mo go "Cathedral of Capture" eno e fedile. Ka Tiro e e Tlhamaletseng ya go Ikgotsofatsa e e kopanetsweng, batho ba tshwanetse go tsosa kgolagano e e boitshepo le go tshedisa tsholofetso ya molaotheo ya go Itshedisa ya kgololesego.

MODINGWANA WA DITLHOPHO

Tsholofetso ya gore ditlhopho di le nosi di ne di tla tlisa kgololesego e itshupile e le maaka. Go oketsega ga go sa amege ga batho ga go supe gore ga ba amege, go na le moo, go supa gore ba swabisitswe thata ke batho ba maemo a a kwa godimo mo dipolotiking le ke tsela e mekgatlho ya dipolotiki e tlhophang ka yone. Batho ba lemogile gore go tlhopha mo gare ga mefuta e e farologaneng ya go palelwa ga se go itlhophela gotlhelele. Dimanifesto tsa ditlhopho di fetogile dibuka tsa thapelo tsa mokopi. Ga re tlhoke manifesto o mongwe kgotsa lekoko le lengwe la sepolotiki. Temokerasi ya boammaaruri ga se tiragalo ya dingwaga dingwe le dingwe di le tlhano; ke go dirisa maatla ka metlha, ka dilo tse di bonalang ka bontsi jo bo rulagantsweng. Motlha wa "motlhophi yo o kopang" o tshwanetse wa fela. Motlha wa Boemedi jwa Baagi o tshwanetse go simologa; Molaotheo ke thuo ya batho. E tshwanetse ya nna tsela ya letsatsi le letsatsi ya go bontsha gore batho ke batho, ba direlwa batho.

03 / 11

GO TSOSOLOGANWA GA MOKGATLO, GO TSWA GO BAKOPI GO YA GO BATLHAMI

Botlhe ba ka kgona go lemoga gore Bothata jo Bogolo jwa Puso e ne e se go tlhoka didirisiwa, mme e ne e le go senngwa ga thato ya batho ka tsela e e rulagantsweng. Ka nako e telele thata, re ntse re bewa mo maemong a go nna Bakopi ba Porofesenale, re khubame fa pele ga 'dialetare' tsa bommasepala le mafapha a a palelwang, re kopa ditshwanelo tse re setseng re na le tsone.

Ka jalo, re tshwanetse go bopa Batho Pele Convention (BPC), jaaka Go Busediwa ga go Itlamela le Setheo sa Baagi. Phetogo go tswa go 'ba ba letang' go ya go 'ba ba dirang'. Eno ke pitso ya Siyazenzela, eseng jaaka sekapuo sa go itlhoboga, mme jaaka Mokgwa wa Phetogo le tsela ya botshelo. 'Bothata jwa mmatota' ke gore re lebetse gore ke rona re dirang gore dilo tsotlhe di nne le boleng. Re tshwanetse go kgaotsa go nna 'ditlelaente' tsa puso e e paletsweng mme re ikemisetse go nna Batlhami ba Phologo ya rona. Batho Pele Convention ka jalo e tshwanetse go nna 'Khudugo' ya rona go tswa mo sekakeng sa go ikaega.

04 / 11

MERWALO E E BOKETE YA BOTLHOKOMEDI JO BO DUELELWANG JWA BOLWELATOKOLOGO

Indasteri ya Bolwelatokologo e tshwanetse go kgalwa. Bontsi jwa setšhaba se fetogile motlhanka wa baabi ba dinaga di sele kgotsa dithuso tsa puso, se ananya lentswe la sone la boporofeti ka setulo mo tafoleng ya maemo a a ntseng jalo. Kwa bokhutlong, madirelo ano a go lwela ditshwanelo tsa batho, ka boomo kgotsa e se ka boomo, a loga leano la go dira gore go nne le puso e e bokoa, e e emisetsang toro ya hisitori ya go nna le puso e e tlabologang e e dirang dilo go ya ka se batho ba se tlhokang.

Mo godimo ga moo, Go Nna le Kgololesego e e Duelelwang ka Madi ke Kgang e e sa Utlwaleng. Mokgatlho o o sa jeng mo mmung wa one ga o kake wa lwela lefatshe la one. Re tshwanetse go boela kwa go Boipuso Jwa Dithoto, Batho Pele Convention e e ikaegileng ka maloko a yone, e e ikarabelelang fela mo bathong ba ba bolawang ke tlala ba e ba direlang. Fa re sa duelele kgololesego ya rona ka madi, re hirile diketane tsa rona fela.

05 / 11

GO SWA GA BATLHOKOMEDI LE GO TSOGA GA BATLHOKOMEDI BA SETŠHABA

Re tshwanetse go kgala Bodumedi jwa Rapolotiki wa Porofešenale, setlhopha sa 'baeteledipele ba ba thapilweng' ba ba lebang go boga ga batho e le lere ya go ikhumisa ka namana. Setso sa ga jaana sa sepolotiki ke Puso ya segosi ya Mokgatlho, mo boikanyegi mo Mokgatlhong bo duelwang fa dilelo tsa baagi di tlhokomologiwa. Re tshwanetse go aga Boperesiti jwa Molemo wa Botlhe, koo taolo e bonwang ka Batho Pele, e seng go rekwa ka 'Botlhokomedi' jwa mokgatlho.

Re tshwanetse go gana dipolotiki tse di dirwang ka dinako tse dingwe go thusa batho ba ba tlhophang, tse di tsietsang batho gore ba akanye gore batho ba ba ratang go nna le maemo mo dipolotiking ba amega ka go boga ga bone. Dikatso tse di dirang gore motho a ikaege ka yo mongwe di tshwana le bokgoba.

Re tshwanetse go bolela gore go Fedile ka Thulaganyo ya ga Mesia. Ga re tlhoke bafalotsi ba ba 'tlhotlheletsang batho' kana 'banna ba ba nonofileng' go re isa kwa leseding; re tshwanetse go tlhoma Balebedi ba ba Kopanetsweng ba ba nang le medi mo mmung o ba direlang mo go one. Go nna moeteledipele ga se tiro; ke go nna Molebedi yo o Intshang Setlhabelo. Motlha wa 'Monna yo Mogolo' o fedile; motlha wa Setšhaba se se Rulagantsweng se se Itshegetsang o gorogile.

06 / 11

TLOGELO E KGOLO LE BOEMO JWA MORITI

Botlhe ba ka paka ka ga Tlogelo e Kgolo. Puso e tlogetse tiro ya yone, e tlogela baagi ba rona ba le mo kotsing ya go tlaselwa ke "Puso ya Moriti" e e nang le digongwana tsa dinokwane, digongwana tsa bokebekwa le digongwana tsa bokebekwa tse di nang le mekgatlho e e maatla ya boditšhabatšhaba. Puso e e sa kgoneng go naya batho tsholofelo kgotsa go sireletsa ba ba bokoa mo bathong ba maemo a a kwa godimo ba dipolotiki, digongwana tsa dinokwane le mekgatlho ya dikebekwa, e latlhegetswe ke tshwanelo ya yone ya go busa.

Porojeke nngwe le nngwe e e diretsweng go tsweletsa naga e e tlabologang e senngwa ke setlhophla se se senang pelo sa batho ba ba tsayang pipamolomo mo makaleng a makgotla, makgotla a molao le baofisiri, ba ba kopanetsweng le dikebekwa tse di rulagantsweng. Fa setlhophla sa dishaka tsa bokapitale se fantisa dithoto tsa setšhaba mo go batleng ga bone go go sa feleng ga go bona poelo ka ntlha ya poelo.

Kgalalelo e e kileng ya bo e bonesa ka go intsha setlhabelo ga dikokomana di le dintsi tsa balwelakgololesego e ile ya tlontlololwa. Go sa laolesege ga mekgatlho ya sepolotiki le go rata go nna le batho ba bantsi mo go feteletseng go sentse kutlwano ya batho, go ba dira gore ba seka ba kgona go dira ka kutlwano gore ba kgone go falola tlogelo eno e kgolo. Batho Pele Convention e tla nna setlhare se ka fa tlase ga moriti wa sone batho ba ba itshedisang ba tla agang sesha maatla a bone a magolo kwantle ga go ineela mo mekgatlhong mengwe. Mme re busetse batho puso ya bone.

MOTŠHINI O O TSHWARAGANENG, GO BUSETSA TAELO YA BOTSHELO

Re tshwanetse go bolela gore fa puso e rola marapo, taolo ya yone e boela mo bathong. Re tshwanetse go aga Ditirelo tsa Motšhini o o Tshwaraganeng, e seng go mo emisetsa, mme go falola le go dira gore batho ba ba maatla ba ikarabelele. Gongwe le gongwe kwa morafe o baakanyang sekolo sa one, tleliniki, tsela, o sireletsa metsi a one, kgotsa o aga keriti ya one ya letsatsi, o dirisa Setheo sa Tsamaiso. Re tshwanetse go ikagela mekgatlho ya rona ya baenjenere le bataki, le go itirela mafelo a rona a tshireletso. Re tshwanetse go supa gore boleng le seriti di a kgonega kwantle ga tetla ya setheo se se nang le bonweenwee. Seno ga se pitso ya go ikgaoganya, mme ke tiragatso ya Setheo Sa Tsamaiso se se Kopanetsweng. Motšhine o re o agang gompieno e tla nna one motheo wa setšhaba se sesha se re tla nnang mo go sone ka moso.

Seno ga se selo se se ka itumelelwang ke batho botlhe ba ba utswang madi a puso le go koafatsa ditheo tsa puso. Re tshwanetse go batla mongwe le mongwe wa bone ka go dirisa ditheo tsa batho tsa diyuniti tsa semolao le tsa forensiki, go akaretsa le ka go dirisa botšhotšhisi jwa poraefete. Re tshwanetse go busetsa didirisiwa tsotlhe tse di utswitsweng mo go bao ba dirang gore ditheo tsa batho di bole, go tlisa botlhe ba ba tlogetseng diporojeke tsa setšhaba tse di sa wediwanang mo tshiamisong. Ka jalo, seno ke go busetsa puso mo bathong kwantle ga go ikwatlhabela seo.

Batho Pele Convention ka jalo e tshwanetse go nna legae la Lekgotla la Baithuti ba Nako e e Fetileng la Dikolo tsa Puso go aga seriti sa ditirelosetšhaba, setso le tlotlo ya botlhalefi ya thuto ya basha. Ka dithomelo tse di ikaegileng ka baagi, re tshwanetse go bolela ntwaga mo dikhuting tsotlhe tse di mo ditseleng tsa rona, dipone tsa mebila tse di thubegileng, kgeleloleswe, dithulaganyo tsa metsi le tsa boitekanelo, le dithaba tseo tsotlhe tsa matlakala tse di hupetsang tikologo ya rona, a go ithata, go ikgantsha le go itshedisa go buse. Godimo ga tsotlhe, re tshwanetse go gapa mebila ya rona gape mo dikebekweng, barekisi ba diritibatsi, digongwana le bathukhuthi. Ditirelo tsa Motšhini o o Tshwaraganeng tseno e tla nna yone tshireletso ya bofelo ya thulaganyo ya rona ya molaotheo.

08 / 11

KGOLEGELO YA IKONOMI LE THUTABOMODIMO YA MAAKA YA GO TLHAELA

Re tshwanetse go kgala Kgolegelo ya Ikonomi e e thibelang bontsi mo maungong a lefatshe la bona. Ikonomi ya rona ke selo se se dirang gore batho ba se ka ba akarediwa mo go sepe, se se tlhokometsweng ke "Baperesiti ba Bagolo" ba tsa Ditšhelete ba ba rerang thuto ya maaka ya go tlhela e e diretsweng go dira gore batho ba ba tshwerweng ke tlala ba nne ba le mo bokgobeng ka bosakhutleng. Go tlhoka tiro ga basha go fetogile tlolomolao kgatlhanong le batho, Go tlogela dimilionemilione di sa dire sepe ga se fela "dipalopalo"; ke polao e e rulagantsweng ya moya wa setšhaba. Ke go dira ka boomo gore go nne le batho ba maemo a a kwa tlase ba leruri ba ba tla nyelelang mo lehumeng.

Ikonomi ya rona ga e a 'phutlhama'; e dira fela jaaka e ne e dirilwe, jaaka sedirisiwa sa go kgaphela batho kwa thoko le go ba nyenyefatsa ka ntlha ya lotso. Fa 'Barena ba Ikonomi' ba sa kgone go naya mongwe le mongwe setulo mo tafoleng, batho ba na le tshwanelo, le tiro, ya go aga tafole sesha. Ga re a tshwanela go tlhola re nna magolegwa a mmara o o tsayang sekoloto se le botlhokwa go feta matshelo. Re tshwanetse go batla gape tshwanelo ya rona ya go tlhagisa, go nna le dithoto le go atlega. Batho Pele Convention e tshwanetse go nna legae la mafelo a a ikemetseng ka nosi a go a Ditheo tsa Tiriso le Tlhagiso go fedisa lehuma, go tlhama ditiro, go tlhagisa, le go netefatsa kgololesego ya rona ya ikonomi.

09 / 11

BATHO PELE CONVENTION, BOLAODI JO BO NTŠHAFADITSWENG

Batho Pele Convention ga se setlhopha sa go ngangisana, mme ke Metšhini ya Motheo ya Batho ba ba Tlhokilweng Dithoto. Go dipuso tse di palelwang re tshwanetse go re: "Re eme fano; ga re ka ke ra dira sepe se sengwe". Ke nako ya gore re tlhokomele tsa rona. Ke motsotso o 'Metšhine e e Tshwaraganeng' ya merafe e le sekete e kopanang mo Enjineng ya go Ntšhwafadiwa ga Setšhaba e le nngwe e e sa emeng. Re tshwanetse go phuthega e seng go 'gakolola' barena ba bogologolo, mme go ba emisetsa.

Makgotla a ga jaana a Bommasepala, Makgotla a Peomolao, Palamente le bakhuduthamaga ba one a fetogile 'Lebitla la Ditsholofetso' kwa thato ya batho e yang go swa teng. Ka jalo, re tshwanetse go bitsa Tafole e Ntšha ya Bosetšhaba, e e agilweng e seng mo motlhabeng o o tsamayang wa go ikanyega mo mokgatlhong, mme mo lefikeng le le nonofileng la Puso ya Selegae. Batho Pele Convention e tshwanetse go nna Mokgatlho wa Badiri, kopano ya ba ba agang, ba ruta, ba sireletsa le go fodisa. E tshwanetse go nna bosupi jwa gore Afrika Borwa ga se puso ya yone; Afrika Borwa ke Batho ba ba Rulagantsweng ba yone. Ditoro tse di kwadilweng mo molaotheong wa rona di tshwanetse go diragadiwa ka go ntšhafatsa ditheo tsa maatla a batho; gonne batho ke bone Molaodi wa boammaaruri.

SIYAZENZELA, LETSATSI LE LE TLOTLEGANG

Seno e tshwanetse go nna Seemo sa Rona sa Bofelo mo Hisetoring. Motlha wa go leta o fedile; dikago tsa bogologolo di a thubega ka ntlha ya bokete jwa go bola ga tsone, seno ke Bosigogare jwa Puso Ga re a tshwanela go boifa lefifi leno, ka gonne ke rona ba re tshubang molelo wa se sesha. Re tshwanetse go bolela gore Siyazenzela; ga se tlhopho, mme ke Bokamoso. 'Go dira seno ka borona' ke go busetsa botho jwa rona mo lekokong la batho ba maemo a a kwa godimo ba ba neng ba re tshwara jaaka dipalopalo, bakopi, bathlophi le batho ba ba sotliwang. Ga re sa tlhole re le batho ba ba emetseng go leta, jaaka boemo jo bo sa feleng jwa go nna teng. Re Tshwanetse go nna Phuthego ya Batho ba ba Nang le Bokgoni le ba ba Ikemetseng. Ga re a tshwanela go kopa tetla ya go tshela, go atlega, kana go etelela pele.

Mo go mongwe le mongwe wa boradithekeniki, mmè mongwe le mongwe, modiri mongwe le mongwe, le mosha mongwe le mongwe; jaanong ke nako ya go tlogela go ikaega ka batho ba bangwe. Tsaya bokgoni jwa gago, didirisiwa tsa gago, le tsholofelo ya gago, mme o di ise kwa Tumalano ya Setheo. Lefatshe la bogologolo le ne la agiwa ka go ineela ga rona le go leta ga rona; lefatshe le lesa le tla agiwa ka Go nna le Seabe ga Baagi Mmogo le go Ikgotsofatsa. 'Konteraka ya Loago' e sule, a Kgolagano ya Batho e tshele lobaka lo loleele.

11 / 11

IKANO YA GO TSENYA TIRISONG

Jaaka setšhaba, re fitlhile mo tseleng e e kgabaganyang fa gare ga boteng jwa lefatshe le le bosula le go simologa ga lefatshe le le botoka le le ntšhafaditsweng. Eno ke ura ya bofelo! Re ka nna ra wela mo moleteng wa puso e e sa itumediseng e e laolwang ke mafelo a a busiwang ke dikolone tse disha, metshameko ya go bolaisa tlala, puso e e laolwang ke digongwana tse di laolang batho, puso e e laolwang ke batho ba maemo a a kwa tlase, tsotlhe tseno e le dilo tse di tlontlololang mmusomogolo. Kgotsa go tihatlogela kwa "toro ya kgololosego" ya borraaronamogologolwane e e tlhalosiwang ke Tekatekano, Ubuntu, Boitekanelo, Boemedi jwa Baagi, le Pan-Africanism.

Ke kgale re ntse re tlhalosa kutlobotlhoko ya rona, go tswa go dikgaso go ya go di-podcast, go tswa go di-think-shop go ya go di-talk-shop, ntlha ke go e fetola; mosima o le mongwe ka nako, phaposi e le nngwe ya go ithuta ka nako, le lefelo le le lengwe la go dira ka nako. Ga re kitla re tlhola re ranola gape! Ura ya go TSENYA TIRISONG e gorogile, tsotlhe fano le jaanong!

Ka go sa ikakanyetse re le nosi, re sa boife sepe e bile re le batho ba ba ikanyegang re tshwanetse go tlhomamisa gore go nne le tsholofelo e e molemo ya borraaronamogologolwane; mme re gane gore letsatsi le se ka la phirima mo phenyong e e galalelang jaana ya batho, thulaganyo ya molaotheo ya temokerasi! Boammaaruri jono bo kgomarediwa mo dikgorong tsa puso eno e e palelwang. A re se ka ra ikwatlaela seo. A re se ka ra ikgogela morago. Motlha wa Kokomana ya Siyazenzela o gorogile! BADIRAGATSI BA KGOLOLESEGO! Go maAforika Borwa otlhe, a re tseyeng megopolo eno mo magaeng a rona, mo mebileng, kwa mafelong a tiro le kwa mafelong a kobamelo. A re buisaneng, re rulaganyeng, re age motsamao wa nako ya rona, Batho Pele: Ka Bobedi la Ntlha le go Fetisetsapele!